

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 3 fl. (6 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. 50 cr. (3 coroane).

Pentru România 15 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminică

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Curțile cu jurați.

II.

Am spus-o în numărul trecut, că la curțile cu jurați nu se judecă cu mintea, ci cu inima.

Dat fiind dar', că nu cunoștința de legi, ci inima, conștiința membrilor cari fac parte din curțile cu jurați, are să le dicteze acestora totdeauna sentința: de sine se înțelege, că acela care chemat este să-și spună cuvântul său ca judecător asupra vinovăției ori nevinovăției semenului său, — dator este să-și cunoască limba, datinele, moravurile, toate însușirile, bune și rele. Numai așa poate să isvorească judecata sa din conștiință curată.

Această e fusă cu totul fără puțință în țeara noastră, unde guvernul voește să introducă asemenea curțile cu jurați, prin nouele proiecte de legi prezentate dietei maghiare; și aci zace păcătoșia legilor, mare și revoltătoare. Și în aceste legi se măsură, ca în toate legile ungurești, cu două măsuri. Se fac favoruri și înlesniri Maghiarilor, și se desprețnesc, se calcă în picioare drepturile celorlalte popoare din țeară.

Asta e altcum unica parte originală a tuturor legilor ungurești, ear' de aici încolo, toate sunt imitațiuni și traduceri rele, — dușă-cum 'li-s'a spus odată în lieta domnilor miniștri

Proiectele de legi din întrebare dispun anume, că parte din *jurii* (din curțile cu

jurați) pot face numai acei cetățeni de stat, cari au implinit anul al 26-lea al etății lor, plătesc dare directă în sumă de cel puțin 10 fl. la an, și posed în vorbă și în scriere limba statului, adică limba ungurească.

Va să zică, de acest drept frumos cetățenesc se pot folosi earăși numai Maghiarii și intinți lor amici, Jidanii, ear' celelalte popoare din țeară, majoritatea țerii, e depărtată dela exercitarea lui, dacă nu știe ungurește.

Va să zică, asupra acusatului de naționalitate română, slovacă, sârbă, nu vor fi chemați să croască judecata oameni din al seu neam, cari îi cunosc însușirile și înclinările, spre bine ori spre rău, cari îi înțeleg limba în care expune faptul și impregiurările între cari 'l-a comis, cari înțeleg faziunile martorilor: ci va sta și de aici încolo în fața unor judecători străini, cari nu înțeleg alta decât acusa procurorului, predată în limba statului, înțeleg numai pe acuatorul din care vorbește întreaga putere zdrobitoare a codului penal.

Asta să fie apoi o sentință isvorită din inimă, din conștiință curată!

Ni-se va spune din parte competentă, că: acolo va fi tălmăciul în sala de pertractare, și va explica juraților tot ce se petrece în fața lor.

Răspundem: asupra juratului nu traducerea slabă întortochiată, ci *originalul* are să influențeze!

De multe-ori un singur cuvânt, ba chiar *pronunțarea cuvântului* e decizător asupra convingerei unui jurat conștiencios, nepreocupat.

Cum poate dar' tălmăciul să *redede* chiar acest cuvânt, și cum poate tălmăciul să traducă iute și bine, tot ce se vorbește în decursul pertractării, în o limbă neînțeleasă de jurați?

Legile cele nouă, cari tocmai acum se vântură în dieta maghiară, sunt dar' asupritoare pentru noi din două puncte de vedere. Ântâiu: pentru-că dispun ca Nemaghiarii să fie judecați numai de Maghiari, cari nu-i înțeleg, și a doua pentru-că Nemaghiarii sunt lipsiți de dreptul de a putea fi și ei membri la curțile cu jurați. Pe ei îi trece guvernul prin trei site, numai să nu poată ajunge la măsură.

Ântâiu se zice în legile din întrebare, că jurat poate fi numai acela care plătește anual cel puțin 10 fl. dare directă, va să zică dreptul e legat de *cens*. Își va fi zis guvernul: naționalitățile nemaghiare sunt sărace, nu vor ajunge la măsură!

Aceasta e prima împrejmuire contra naționalităților.

S'a temut însă guvernul, că totuși vor fi mulți Nemaghiari cari plătesc atâta dare, și într'un cerc ori altul s'ar pute compune o curte cu jurați numai de ei.

FOIȚA.

Vîrful cu dor.

Din „Poveștile Peleşului“.

„Poveștile Peleşului“ scrise de regina României, având ca scriitoare numele de „Carmen Sylva“, despre cari facem pomenire în descrierea castelului Peleş, sînt povestiri drăgălașe, mai cu seamă despre munți și alte locuri din giurul Sinaii.

Dăm din aceste frumoase povestiri una, cea despre muntele „Vîrful cu dor“. Eată ce ne povestește vestita scriitoare-regină despre acest vîrf:

Fost-a odată la Sinaia o horă precum a'a mai fost. Era o sîrbătoare mare și căugării din mănăstire împărțise pomăna ciubere întregi, și toți mîncase de se săturase.

Oamenii venise de departe: dela Isvor și dela Poiana Țapului, dela Comarnic și dela

Predeal, și de peste munte. Soarele strălucia și încălzia toată valea, de-și asvirleau fetele basmalele de pe cap și de-și puneau flăcării pâlăriile acoperite cu flori pe ceafă. La joc tuturora le era foarte cald. Femeile măritate ședeau giur împregiur pe iarbă verde și tineau copilașii la sin. Maramele lor luceau de departe albe și gingașe ca niște flori.

Ce joc vesel! Ce tropăit! Ce strigăte! Fetele parcă pluteau în aer. Picioarele lor gingașe, cari se zăreau sub vîlnicele cele înguste, parcă nici nu atingeau pămîntul. Iele erau bogat cusute. Ele străluceau de colorile cele mai vii și de aur, ca și banii dela gît. Hora se întorcea și se legăna necontentit în cercuri mai mici și mai mari, la cântecul neobosit al lăutarilor, cum bate sîngele prin vine, cum urmează unele după altele valurile apei.

Ceva mai departe sta un cioban frumos, răzimat de toiagul seu cel lung. Ochii sei negrii ca murele, se uitau spre horă. El eră subțirel ca un brad. Pletele cele crețe și negre îi cădeau pe umere de sub căciula de

oaiă cea albă. Cămașa lui era cenușie. Un brâu lat de pele o ținea împregiurul șoldului în creți mari. La picioare purta opinci. Ochii lui dădură într'o clipită o roată peste toată hora. Îndată ei găsiră ce căutau, și-și țintiră căutătura lor strălucitoare pe o fată, care se părea că nici nu-l bagă în seamă.

Frumoasă era fata: frumoasă ca cea mai frumoasă floare. Ba mai frumoasă decât trandafirul Buceciului și mai gingașe decât floarea Reginei. O hii ei aveau două lumini: una în negrul din mijlocul ochilor, alta în cercul cel căpriu, care împregiura acest negru. Dinții îi străluceau, când ea își deschidea buzele de roz. Părul ei era negru ca prăpastia, din care fulgeră un șipot de apă, și cununa din păr nu se veștejea, ca și cum asta-i ar da viață de frăgezie. Trupul ei era așa de subțire, par'că 'l-ai fi putut rupe cu mâna, și cu toate aceste se vorbea de puterea ei.

Dar! frumoasă era Ileana! Și Ionel, ciobanul cel tînăr, necontentit se uita la dînsa. În sfîrșit și el se apropiă de horă și luă pe

A pus un al doilea zëgaz, — limba maghiară.

A zis în proiectul seu de lege, că pe lângă cens, se mai cere ca juratul să știe vorbi, ceti și scrie *ungurește!*

Dar' nu s'a simțit destul de tare și de bine îngrădit guvernul nici cu aceasta, căci a mai făcut o stavilă puternică: *selecțiunea*. S'a temut, că totuși se vor afla destui Români, cari corăspund și cererii a doua, cunosc adecă limba statului de aceea le-a mai pus o pedecă, pe care nu o mai pot învinge.

Selecțiunea îi pune cu totul la voia organelor guvernului, cari dacă voesc fi trec și pe ei în listele cu jurați, de nu — nu, și s'a isprăvit.

Selecțiunea stă adecă în aceea, că din listele de jurați, alcătuite din partea comunelor cu observarea punctelor *unu și doi*, o comisiune specială are dreptul să *aleagă* pe adevărați jurați. Comisiunea aceasta e compusă din președintele de tribunal și din niște membri exmiși din partea comitatului, din elemente dar' cari sunt supuse guvernului.

Natural, că comisiunile vor alege numai pe aceia, despre „patriotismul“ cărora sunt pe deplin convinse, adecă pe toți Maghiarii și pe toți Jidanii, aliații lor.

Ceialalți: afară din curțile cu jurați!

Noi dar' nu vom fi membri la curțile cu jurați nici atunci, dacă știm *ungurește!*

Eată cum se fac legile la noi; toate pentru Maghiari și toate cu tăișul contra noastră. Să ni-o însemnăm bine aceasta!

Brutus.

Recurs respins. În procesul din urmă, ce s'a făcut »Tribunei« pentru articolul »Biserica și Școala«, pe lângă pertractarea cea dintâiu, a cărei jertfă a fost dl Andreiu Baltes, s'a mai ținut o a doua pertractare, în care a fost osândit și dl Iosif Marschall, ca răspunzător pentru tipar, la 50 fl., pedeapsă sau 5 zile temniță, și 19 fl., spese de proces,

Ileana de mână. Fetele se uită la ea și suriseră, ear' Ileana roși. Deodată cântecul lăutarilor stătă, sfârșind cu un tunet ascuțit: flăcării învîrtiră pe fete sub braț giur împregiur și Ionel trase cu putere în jos mâna Ilenei. Aceasta zicea mult. Însă Ileana dădă din umere și surise.

„Ileano!“ zise el încet. — Vezi tu colo frunzele cele galbene ale fagului? A sosit timpul: trebuie să mă duc la vale cu oile mele, în câmpul Baragarului, poate și peste Dunăre — în Dobrogea, și nu te voiu mai vedea până în primăvară. Zi-mi un cuvânt bun, ca să nu-mi tremure inima, când voiu gândi, că te uiți și la ceialalți flăcăi.“

— „Ce să-ți spun? Tu nu mă iubești de loc și curând ai să mă uiți.“

— „Mai bine oiuri muri, decât să te uit, Ileano!“

— „Aceste sunt numai vorbe, și eu nu le dau crezare.“

— „Ce să fac ca să mă crezi?“

Ileana se uită cu coada ochiului spre flăcău și ochii îi scânteiau. „Ceea ce nu poți!“ îi răspunse ea.

ear' din cautiunea »Tribunei« s'a hotărît confiscarea à 100 fl.

În potriua acestei sentențe, adusă la 30 Martie, s'a dat recurs. Acum se vestește, că *Curia a respins recursul*.

Aceasta de loc nu ne miră, știind că în potriua foilor noastre naționale e pusă la cale o goană de nimicire.

Mehadica. În procesul Mehadicanilor, acușați pentru »rescoală«, — Curia a adus sentență în 4 Mai n. c. reducând pedeapsa tuturor osândiților la câte șese luni închisoare, din cauză că ațitarea cea mare a acușătorilor a fost provocată de purcederea organelor stăpânirii.

Afară de acest motiv, Curia a aflat și alte motive ușurătoare, între cari cel mai interesant e, că nu a pus prea mare preț pe mărturisirea locotenentului de gendarmi Bányai, și pe a sciitorașului notarial Scheidl, numindu-le mărturisiri nehotărâte.

Libertate de presă în Rusia. Din Petersburg sosește știrea că Țarul se ocupă cu gândul de-a schimba legea de presă, care se aplică azi în Rusia, voind a o pune pe base de tot liberale, astfel, ca libertatea de presă să fie pe deplină în imperiul seu. Spre acest sfârșit se va numi în curând o comisiune, care va avea să facă proiectul nou de lege

E lucru cindat. În absolutistica Rusie se lărgeste libertatea de presă, ear' în »liberala« Ungarie se — restringe și se încătușează!

Inchiderea parlamentului austriac.

Îndreptățirea de-o potrivă a tuturor naționalităților din Austria, pe care guvernul austriac vrea să o ducă în deplinire, dând drepturi naționale fiecărui popor, își are dușmani, anume pe unii din Nemții austriaci, cari mai înainte aveau numai ei drepturi, și-și împuneau limba preste tot locul.

Mai mulți deputați nemți din parlament, cari sunt dușmanii îndreptățirii popoarelor, în chip de resbunare pentru drepturile date Cehilor, au hotărît să împedecă lucrările parlamentului și a guvernului.

Spre acest scop au făcut în parlament așa numitul *obstrucționism*, adecă prin vorbiri multe și lungi și prin punerea la cale de scandaluri, au împedecat pe deputații ceialalți, cari sunt în majoritate, de-a se putea sfătui în liniște și a aduce hotăriri folositoare țerii. Aceasta stare a ținut în parlamentul austriac de două luni de zile.

Vězându-se însă, că deputați aceștia nu înceată cu purtarea lor, Maiestatea Sa Împăratul a însărcinat guvernul să închidă parlamentul, până la toamnă.

Închiderea s'a făcut Miercuri în 2 Iunie c. Îndată după deschiderea ședinței deputatul *Iavorski* a făcut următoarea declarație:

„Noi, și împreună cu noi marea majoritate a popoarelor din Austria, am venit la încredintarea nerăsturnată, că între împregiurările de față, nu numai că e imposibilă ori-ce lucrare rodnică parlamentară, dar' chiar și parlamentarismul însuși se află în mare primejdie. Continuarea ședințelor nu are dar' nici un rost. Ținem la principiile cuprinse în proiectul nostru de adresă, recunoscând drepturile istorice și politice ale regatelor și țerilor, egala îndreptățire a tuturor naționalităților, conservarea religiosității și a moralității, și ridicarea bunei stări economice și sociale, Stăm neclintiti pe lângă aceste principii, cari formează viitorul nostru program.“

După aceasta s'a ridicat ministrul president Badeni și arătând, că prin cele ce se petrec în parlament, acesta e împedecat în lucrarea sa și spunând, că interesele de stat cer, ca să le pună capăt, își încheiă vorbirea astfel:

Guvernul e altcum conștiu de răspunderea ce o are, și-și ține de datorință să împedecă cu ori-ce pret știrbirea intereselor de stat, ce s'ar naște din împedecarea lucrării parlamentare, și de aceea, din poruncă preafinală declar sesiunea 12 a parlamentului de închisă.

Deputații din opoziție deci nu-și vor ajunge scopul. Nimeni nu va putea împedeca lucrarea pentru îndreptățirea popoarelor, care o dorește Împăratul și guvernul.

— „Eu pot tot“, zise Ionel încet, ca și cum nu ar mai ști ce vorbește.

— „Nu! căci fără de oile tale nu poți trăi Dorul lor mai greu îți trece, decât dorul meu!“

— „Fără oile mele!“ zise Ionel și suspină.

— „Vezi că nu poți fără de oile tale!“ răspunse Ileana rîzînd. „Vezi, că nu poți face singurul lucru „ce-ți cer — să rămâi sus la munte fără de oi! Vorbești numai vorbe!“

— „Și dacă totuși ți-ăș face după plac?“ zise Ionel, strîngîndu-și dinții.

Flăcării și fetele se strînsesă împregiurul Ilenei și a lui Ionel și ascultau. „Fă-o!“ „Nu o fă!“ strigau unii după alții.

Atunci eșl din mulțime un cioban bătrân cu pletele de argint, cu sprincenele tufoase, și puse mână pe umărul lui Ionel.

„Lasă fetele“, zise el cu asprime. „Ele-ți vor rupe inima și după aceea vor rîde de tine. Nu știi tu, că ciobanul care își părăsește oile, trebuie să „moară?“ El se întoase spre Ileana și o amenință cu pumnul. „Și tu crezi, că pentru că ești frumoasă, poți face tot și că mândria ta nu va

mai fi pedepsită: dar', ți-o zic eu, răul ce-l faci, ție însăși ți-l faci!“

Ileana surise: El n'are decât să nu se ducă: eu n'am nevoie de dînsul.“ Întorcîndu-se în altă parte, ea alergă în mânăstire la isvor, ca să bea apă.

Ionel însă nu mai asculta pe nime, ci se înturnă spre munte cu fața palidă și cu buzele strînse. El trecu pe lângă Ileana și-i făcu un semn cu mîna.

— „Nu o fă!“ strigă ea rîzînd dimpreună cu celelalte fete. Peleșul par'că ră una: „Nu o fă! Nu o fă! Nu o fă!“ Însă Ionel nu-l auzia, ci se sui sus la munte, pe când soarele era la mează-zii, se sui la stîni trecînd prin poienile cele lucii, pășind prin făgetul cel umbros și pe sub brazii cei uriași, pe cari șese oameni nu-i pot încinge giur împregiur. Oile erau strînse la stîna, ear' câinii îi eșiră înainte cu un lătrat prietinos. Le trecu cu mîna peste pîrul cel stufos și cheamă la dînsul pe Miorița — „Brr, Brr, oiță Brr!“ Ea veni îndată cu melușul ei și Ionel îi băgă în lîna garioafa, ce o furase dela Ileana

Congresul Ligei culturale.

„Liga culturală“ este o însoțire, care s'a întemeiat la 1891 în București, cu scop de-a ajuta pe Români, cari locuiesc în afară de hotarele României, ca ei să poată da înainte în toate privințele.

Aceasta vrednică însoțire și-a ținut congresul sau marea sa adunare din anul acesta în ziua de sfinții Constantin și Elena, 2 Iunie st. n.

Congresul a fost deschis de președintele „Ligei“, care acum e marele Român dl *Mihail Vlădescu*, profesor la universitate. Dînsul a ținut o cuvîntare frumoasă, rugînd pe toți Români să lucre pentru întărirea Ligei, lucrînd prin aceasta la alinarea suferințelor acelor, cari îndură prigoniri pentru românism și susțin în chip uimitor lupta pentru limbă și lege.

Secretarul dl *V. Miculescu* dă seamă despre lucrarea Ligei, arătînd că Români au câștigat prietinia mai multor bărbați însemnați și a unor foi mari. Astfel este *Angelo de Gubernatis*, care a și fost în România, apoi dl *Morfil* profesor în Oxford (Anglia), despre cari și noi am scris mai înainte, apoi amintește foaia nemțească „*Vossische Zeitung*“ din Berlin și „*Nova Reforma*“, ziar polonez, cari apără și susțin cauza română, împotriva Maghiarilor.

Dl *Z. Herescu* arată venitele și cheltuielile Ligei. Venitele au fost din luna Maiu anul trecut până acum peste 32 mii de lei, ear' cheltuielile aproape 29 de mii.

După aceste se încep desbaterile asupra rapoartelor de mai înainte, la cari iau parte mai mulți. Între aceștia e de amintit cu deosebire dl *Cancicov*, care arată că de un timp încoace Liga a dat înderēt, dovadă între altele venitele mici ale Ligei, față de anii trecuți, când intrau la Ligă câte 120—140 mii de lei pe an. Dl *Cancicov* face propunere, ca membrii fruntași ai Ligei să facă toți

pașii de lipsă, ca Liga să se întărească și să înainteze.

Cu aceste s'a închis ședința.

După prînz s'a ținut a doua ședință, în care s'au hotărît a se face unele schimbări în statute. Schimbarea cea mai însemnată este, că taxele lunare de membrii s'au scărît pentru sate, dela 1 leu la 10 bani, (5 cr.) Comitetul central va nîsul ca în toate satele să întemeze câte-o secție a Ligei, făcîndu-se membrii și țeranii, de oare-ce taxa este foarte mică.

Ședința a doua s'a închis, după desbateri însemnate, la orele 6 și jum.

După semnele bune, ce se arată, putem avea nădejdea, că Liga culturală se va întări și va lua un nou avînt.

La temniță.

Dl. învățător din Tiuri *G. Făgărășan* a plecat Marți în 8 Iunie c. la temnița din Seghedin. Dînsul înainte de-a pleca a adresat următoarele cuvinte de rămas bun colegilor sei învățători:

Stimați frați și colegi! A sunat ora de de p'ecare, — glumă nu mai este

Cu ziua de Marți, 8 Iunie voiu părăsi Ardealul, lăsînd o soție iubitoare și o fiică drăgălașă, văduvă și orfană, pe timpul de *un an și jumătate*.

Nu mă supără fraților absolut nimica, din contră mă încîntă că știu că pentru poporul meu român, pentru scumpa națiune română sufer.

Vă asigur fraților colegi că: acele zidiri, aceea celulă mută pe mine nu mă înspăimîntă, căci de acolo cred că o să capăt puteri noue ca cu atât mai cu tărie, la reîntoarcerea mea se pot mai mult lupta pentru cultură și morală în mijlocul poporului și a națiunii mele române.

N'am voit fraților să calc legea colegială și să nu vă zic un adio pe un an și jumătate.

Până la revedere — salutările mele cordiale

Al vostru coleg și frate de suferință:

Georgiu Făgărășan.
dascăl de suferință.

El rugă pe ceilalți ciobani, să ia cu dînsii și oile lui și le zise, că va veni tîrziu, căci a făcut un jurămînt și trebuie să-l ție. Mirarea cuprînsă pe toți. „Și dacă nu voi mai veni“ încheia el, „spuneți că dorul m'a chemat la nuntă“. El luă în mâni buciumul și se sui tot mai sus, până-ce ajunse în virful muntelui, de unde putea privi până la Dunăre, și peste Dunăre până-n Balcani. Acolo se opri, puse buciumul la gură, și-l făcu de răsună departe cu dîoșie și cu durere. Atunci cănele seu cel mai credincios veni alergînd cu iuteală. El lătra, sărea împregiurul lui trîgîndu-l de cămașă spre vale, astfel încît Ionel nu știa cum să scape de dînsul. În fine îl întiri cu ocări, cu petri și cu lacrimile din ochi. Astfel depărtă Ionel pe cel din urmă amic al seu. El sta acum singur în pustietatea cea mare a muntelui. Doi vulturi pluteau la picioarele lui. De altfel domnia liniște.

Ionel se întinse pe iarba cea scurtă și suspină atât de tare, par'că i-ar fi sărit inima din loc, până ce adormi de dor și de

durere. Când se trezi nouri i-se învîrteau împregiurul capului și se apropiară tot mai mult, mai înainte cu mare iuteală, pe urmă se așezară pe dînsul ca e negură deasă și întunecată și steteră nemișcați de nu se putea vedea la un pas. De odată nouri i și luară forme diferite. Se părea că sînt niște ființe femești de o frumseță rară, cu vestminte albe și strălucitoare, ca omătul, că se țin de mîna plutind în aer și legîndu-se împregiurul lui Ionel. El își freca ochii, căci credea, că tot visează. Atunci auzi doina lor. Doina răsuna atât de dulce și ca din depărtare mare. Ear' ele întindeau spre dînsul brațele lor, slbe ca și crinul.

„Flăcău frumos! Fii al meu! Fii al meu!“ „Vino cu mine!“ Așa se auzia din toate părțile. Ionel însă clătea numai din cap „Nu ne urî!“ strigă una. „Noi vrem să-i facem ori-ce plăcere, ca să-ți uiți valea pentru vecie.“ La aceste cuvinte, ea împărți negura cu mîna, și eată o poiană plină de flori, precum nu s'a mai văzut vre-odată, și în poiană o stîna de frunze de roze, cu un

Tot în 8 Iunie a intrat în temniță și parochul din Tiuri dl *Ioan Păcurar*, osîndit de odată cu dl *Făgărășan* la o lună închisoare.

Le dorim, ca întunerecul temniței, care îi desparte acum de familie, amici, cunoscuți și de întreg iubitul lor popor: să-i facă să iasă din temniță mai luminați și mai tari în credința, pentru care au luptat până acum, și pentru care au ajuns se suferă o pedeapsă atât de grea.

SCRISORI.

Fărădelegi.

Din giurul Turzii, 30 Maiu n.

Onorate dle Redactor!

Lung e șirul nedreptăților, ce le săvîrșesc slujbașii unguri de pe aici unul ca și celalalt.

Eată ce voesc eu să zic prin aceste cuvinte:

În comuna *Indol* (lînga *Turda*) s'a întemeiat notariat, unde au fost a'es' sau mai bine zicînd, denumit un Ungur.

Acest slujbaș, care locuiește într'un sat curat românesc, batjocorește pe Români cum îi place lui. Mai deunăzi a bătut pe *Mateiu Mărincean* foarte rău, și cari au fost de față au fugit care încătrău, ca și cum bietul *Mărincean* n'ar fi fost Român, cum e.

În zilele trecute eară a bătut pe *Simeon Hudrea*, lumai din senin. Aici încă au fost destui Români, dar' nici unul n'a z's barem o vorbă, că pentru-ce batjocorește pe oameni. Și ce cugetați d-le redactor și iubiți cetitori, că doară *Indolenii* îl despretueșc sau îl lasă la o parte pentru astfel de lucruri. Nu! Doamne ferește! Ci îl ajutură în tot chipul. Așa într'una din *Duminecile* de după Paști l-au ajutat cu plugurile, în elacă (cam 50 de pluguri), ear' la domaul protopop *George Suciu* numai 2 pluguri au fost, la acela care le dă sfaturi și povețe adevărat părintești. Notarul acesta au mai bătut și pe alți oameni pe cari nu-i cunosc. Mi-a povestit un țeran mai deștept din *Indo'*, că în toate cele se poartă foarte rău și dur cu românii.

Notarul din vorbă mai are un soț ca și el, care încă e notar în comuna *Civrița*. Acesta încă face atîta batjocură cu bieții Români, căt dacă aș sta a serie mi-ar trebui o zi întregă și tot nu le-aș găta. Acesta

isvor care curgea peste mușchiul cel moale. „Vino! acolo vom locui!“ îi zicea una din femeile cele frumoase cu o voce ca de argint. „Nu, vino la mine! zicea alta și clădea dinaintea ochilor lui prin neguri o casă, care luminată de soare, se părea a fi un curcubeu. În lăuntru ei toate erau moi, ca de lăna cea mai subțire. Din pod și de pe pereți, ca și de pe acoperemînt picurau picăturile de curcubeu, cari de abia atingeau pămîntul, și se prefăceau în erburi și flori. „Aci vom locui,“ îi zicea fata cea frumoasă, „te voiu împodobi, cum sînt și eu împodobită!“ Numai una singură are voe să mă împodobească,“ răspundea el turburat, „numai logodnica mea. „Vreau eu să-ți fiu logodnică“ zise o a treia: „Uită-te aci să vezi zestrea m'a!“ și turtind negurele, ea făcea din ele oi, și tot multe și mai multe, făcăt tot muntele, toți munții și cerul erau acoperiți de oi.

E'le erau albe și strălucitoare, cu telinci de aur și de argint la gât, și sub picioarele lor creșteau voioase toate plantele câmpului. Fața bietului flăcău părăsit se lumina, dar'

încă bate pe oameni în drum, în cărcimă și pe acasă, când îi vine pofta de bătaie. În zilele trecute au bătut pe doi țerani din Fîlea-de-jos. Vasile Popa și pe ficiorul său Actemon. Nu-mi pot închipui cum de se lasă țeranii noștri să-i batjocorească niște s'ujbași, chiar pe nedreptul și nu-i arată la mai marii lor, ea să vedem, că oare este lege oerotoitoare, ca oamenii să poată fi bătuți și batjocoriți. Pe aici au devenit aceste fărâdelegi lucru de toate zilele, că acum nici nu fac mult oamenii noștri din aceea, ca și cum notarului i-a fi ertat să facă ce vrea și cum îl trage capul.

Așa stau lucrurile pe aici și pe aiurea. Cei cari trăiesc din sudoarea și agonisala noastră ne bat și ne nedreptătesc în tot chipul, cum numai știu mai rău. X.

Învătător harnic.

Borza (Sălagiu), 29 Maiu a. c.

Onorată Redacțiune!

Nu prea adese-ori ni se dă privilegiu a cetii ceva lucruri bune, făcute pentru poporul nostru dela sate, care pe unele locuri în lipsă de conducători îngrijiți de binele și înaintarea lui, ajunge a fi condus de străini, dela ca i nici un bine nu poate aștepta. Acești străini cunoscând aplicările lui bune și rele, cam așa întomesc lucrurile, încât Românul merge tot spre rău. Pe lângă acest rău să mai alipesc și lipitorile de jidani, cari fac gheșeurile lor îndatinate, sugând toată dulceața agonisirii sale, până când în sfârșit ajungând în aceea comună vre-un preot sau învățator cu tragere de inimă către popor, se silește a-l lumina și abate dela rău.

Tocmai astfel stând lucrul și în comuna noastră curat românească, *Borza*, ne-a trimis Dumnezeu în toamna trecută pe harnicul învățator *Ioan Pampu*, care pe lângă zelul cu care a lucrat în școală, a avut o adevărată tragere de inimă și iubire și către popor.

Încă la început a făcut mare bucurie în comună asupra tutarilor, cântând răspunsurile dela sf. liturgie cu vre-o 15 băeți și f. tite.

În Dumineci și sărbători, unde numai vedea 2 sau 3 oameni strinși laolaltă, se afla între ei, și le vorbea de lucruri frumoase și cu deosebire despre *părăsirea cărcîmei*. E drept, că locuitorilor din această comună li-se dă privilegiu de a-și câștiga venite frumoase

după o clipă el întiri dela sine arătarea cea atrăgătoare zicând: — „Nu am decât o singură turmă, turma mea, și nu-mi trebuie alta“. Atunci negurile începură a se îndesi mai tare și a se întoneca mai mult, și Ionel fu încungiurat cu iuteală de nori negri, din cari fulgera și tuna tot mai aproape și tot mai înfricoșat. Și din tunet el auzia aceste cuvinte: „O tu, fiu de om îndrăzneț: de te încumeți a ne urî, ești perdut!“ Trăsnetul pica, de să părea că tot muntele ar fi fost detunat și furtuna se scobori în vale. Pe Ionel însă pica omătul în fulgi ușori, dințaiu subțirel de tot, pe urmă tot mai des, până-ce toți munții giur împregiur fură acoperiți, și cu dînșii gluga lui, părul lui, sprâncenele lui. Ear' din viscol răsunau earăși vocile cele mai dulci și sunete armonioase, fluere de cioban și printre dînșele buciume și doine; și de mâni nevăzute să ridică deodată dinaintea ochilor lui un palat de omăt, atât de splendid, încât Ionel trebui să-și închidă ochii, ca să nu orbească. (Va urma).

peste an, vara cu economia și iarna cu palmile, lucrând la metere în pădurile vecine, dar' lipitoarea de jidan ce se află în comuna noastră ca arăndaș de regale, lingușindu-se așa cum știe el, sugea tot banul din buzunar.

Aflând dl învățator, că numai o fântână se află în apropierea Jidanului, din care poate folosi apă la facerea vinarsului, dimpreună cu dl preot *Aurelian Drăgan* au făcut o legătură cu stăpânul acelei fântâni *Clemente Cosma*.

S'au legat să nu-l mai lase pe „Fluturul“ să ducă apă de acolo — oprindu-l prin judele comuna. Îți era mai mare dragul a vedea pe lipitoarea supărată for, cum înota prin tină după apă în depărtare. Dar' cuibul lui de nefericire totuși rămâne ziuila întregă plin de oameni, pe care-i amăgea cu vorba până-i goleau butoiul de vinars; — dar' i-a urmat alta:

Dl învățator *Duminecă* în 16 Maiu a conchemat oamenii din comună la școală și împreună cu dl preot a făcut o legătură cu ei, că nu vor mai intra în cărcimă de la: până la sf. *Nicolae* la toamnă; ear' până atunci să vor îngriji de statutele de lipsă, pentru a se putea continua acest paș imbucurător și mai departe.

De atunci facoace numai câte un rătăcit care nu s'a legat, mai cercetează cărîma jidovească.

În 22 Maiu s'a ținut examenul cu pruncii, care a decurs peste așteptare. La sfârșitul examenului trimisul protopopesc adânc mulțumit de rezultatul examenului, după-ce a arătat prin cuvinte călduroase scopul și însemnătatea școlii, mulțumii tinărului învățator pentru zelul și înaintarea arătată, ear' dl învățator răspunzându-i să adrese și către părinții pruncilor arătând, că osterelile învățatorului vor fi zădarnice, dacă ei nu și-ar impliri datoria lor, dacă nu ar da învățatorului mână de ajutor și dacă între casa părintească și între școală nu ar fi o legătură cât se poate de strânsă.

Aceste sînt fapte, cari adevăresc, că tinărul nostru învățator își cunoaște întru adevăr chemarea sa de luminător al poporului.

Un locuitor.

Vieța și faptele

lui

Stefan Vodă

cel mare și bun, domnul Moldovei
1457—1504

de *George Cătană*, învățator.

(Urmare.)

În urma acestui tractat *Petru Aron* fu silit să fugă din Polonia; el se duse în Transilvania. *Stefan* ceru în mai multe rînduri pe *Petru Aron* dela voevodul acestei țeri, *Sebastian de Rogzon*, dar' el nevrînd a îl da, *Stefan* plecă cu oaste în Ardeal, prada țeara *Săcuilor* (1461) și se întoarse încărcat cu prăzi în Moldova. Regele *Ungariei Mateiu Corvinul* (1457—1490) nu putu întâmpina pe *Stefan*, căci era ocupat cu *Boemia* și amenințat de *Turci*. *Stefan* putu dară prada Ardealul după plac. Pe dușmanul său însă nu putu pune mână. *Mateiu Corvinul* gema de mânie și aștepta ocaziune, ca să-și răsbune asupra lui *Stefan*. Astfel *Stefan* îndușmănuindu-se cu *Ungurii*, căută ca să strângă legă-

turile cu *Polonii* a-i ave de ajutor în vreme de nevoie. În anul 1462 făcu *Stefan* un act de închinare Regelui polon și spuse solilor poloni ce veniseră după acel act, că va merge în persoană la *Cămenița* spre a depune jurământul înaintea Regelui. Aceasta era o veche pretensiune a Regilor poloni, ca adevă Domnul *Moldovei* să se închine lor unor regi slabi și mici lu fapte.

Stefan însă nu se ținū de făgăduință, ci trimise în acelaș an la rege pe *Metropolitul* și pe unii demnarii înalți ai sei, ca se săvârșească jurământul; dînsul însă nu se duse zicînd că îi e frică de o răscoală tătara și trebuie să nu lipsească din țeară.

Petru Aron din *Transilvania* fugi la *Vlad Țepeș* Domnul *Țerii Românești*. *Stefan* se supără pe *Vlad Țepeș*, că primește la curtea sa pe rivalul său și căută ocaziune ca să-și răsbune. Astfel nu mult după prada Ardealului vedem pe *Stefan*, că atacă *Chilia*, o cetate a *Țerii Românești*. Tocmai când *Stefan* ataca această cetate, o ceată mare de *Turci* intraseră în *Muntenia* (1462). *Vlad Țepeș* porni cu oastea asupra *Turcilor* și cetatea *Chilia* rămase a o apăra garnisoana din cetate. Garnisoana din cetate se apăra voinicește și *Stefan* nu putu lua cetatea. Ba căpătase și o rană la un picior. *Vlad Țepeș* pe semne fiindu-i frică mai mult de *Stefan* decât de *Turci*, lăsă pe un general al său, ca să combată pe *Turci*, ear' el cu o parte a armatei se întoarse spre cetatea *Chilia*, ca să bată pe *Stefan*. *Stefan* vîzînd că nu poate lua cetatea, o lăsă și plecă să întimpine pe *Vlad*. Ambele armate să lovira aspru și *Vlad* este învins tocmai când generalul său fu earăș învins de *Turci*. *Vlad Țepeș* fugi atunci în *Ungaria*.

Stefan-cel-Mare făcuse rău, căci atacase cetatea *Chilia* și astfel să luptase cu *Vlad Țepeș*, cu frații sei de un sânge și de o lege, în loc să se fi aliat cu ei împotriva *Turcilor*, dar' aceasta o făcuse el mai mult din ură contra *Ungariei*, de oare-ce în cetatea *Chilia* să află și o garnisioană ungrească și *Ungurii* pretindeau o supremație oare-care asupra cetății *Chilia*.

Afară de aceea inima lui *Stefan* era pururea aprinsă spre războaie, căci zice cronicarul *Urechea* »avînd inima aprinsă spre lucruri vitejești, îi părea că un an ce n'au avut războaie el are multă pagubă, socotind că și inimele voinicilor în războaie trăind să ascut și truda și osteneala cu care se deprindea oastea, a doua vitejie. ¹⁾

¹⁾ Ureche în *Letopisețe* I. pag. 124

(Va urma).

Curți domnești.

Castelul Peleş dela Sinaia.

Cine n'a auzit de *Sinaia*, locul de petrecere de vară a curții regale române și a societății alese din București și din alte părți ale României? Si earăși cine n'a auzit de castelul *Peleş*, zidit la Sinaia de regele Carol? Ilustrația noastră ne înfățișază castelul acesta.

Când treci munții, dela Brașov în șesul României, pe la pasul Predeal, Sinaia îți cade în cale. Dela Predeal pe valea Prahovei în jos dai întâiu de stația Bușteni, apoi valea se face puțin mai largă și în curând te afli în Sinaia, la poalele muntelui Buceci, un loc decât care mai încântător abia poți afla

Chrisoarele vechi ne spun, că cei dintâiu cari s'au statornicit în valea Prahovei, au fost niște călugări, înainte de asta cu 3—4 veacuri. Ei au pus temelie mănăstirei și cătunului, din care se făcū *Sinara* de azi. Numele acesta însă îl primī în veacul XVII. dela Mihai Cantacuzino, care fugi de urgia lui Duca-Vodă prin valea Prahovei, la Brașov. Drept mulțumită, că a scăpat de dușmani, el ridică apoi la poalele Bucecilor, mănăstirea de azi, la anul 1692 și-i dădū numele de Sinaia, după numele mănăstirei de pe muntele Sinai, pe care Cantacuzino o visitase mai nainte.

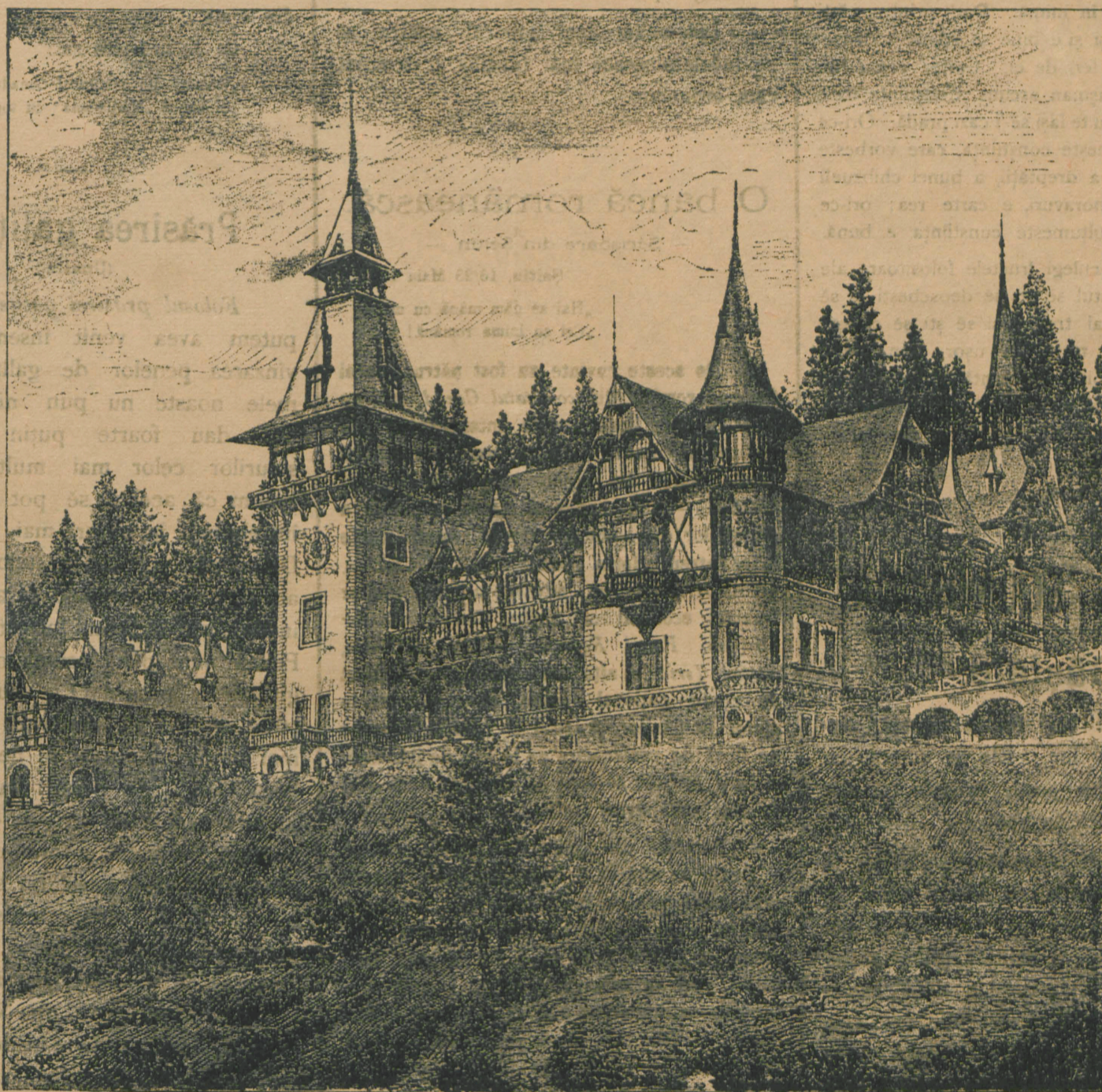
Dar' atât mănăstirea, cât și locul dela Sinaia se face însemnat și vestit în toată Europa sub domnia regelui Carol.

cu Turcia lucrările au statlocului și numai în timp de pace au fost continuate. Astfel castelul a fost început de prințul Carol, dar' a fost sfișit de Regele încoronat al României neatârnat, al cărei juvaer este.

Aceasta ne-o spune poesia lui *Alexandri*, săpată pe o placă de bronz, când a fost gata castelul:

»Eu Carol și al meu popor
»Zidit-am într'un gând și dor
»În timp de lupte — al meu regat
»În timp de pace al — meu palat.

Castelul se află la o parte din valea Prahovei, spre inima munților, încungiurat de brazi și răsfețat de sêlbaticul riuleț *Peleş*, dela care își are numele.

Castelul Peleş dela Sinaia.

unde pe rotogolul pământului. Căci natura împreună cu puterea și știința omească s'au pus de au înfrumșet și împodobit acest loc. Natura a încungiurat valea cu munți uriași și cu păduri de brădet, cu ape viștoare, cari se reped spre Prahova, dând locului o înfătoșare sêlbatic-poetică, ear' oamenii au îndeplinit aceasta icoană, clădind în luminișul, ce se deschide între munți, vile sau case de vară, în forme elegante și poetice, hoteluri, băi și alte așezăminte, cari îți fac mare plăcere ochiului în mijlocul sêlbătécimii naturei.

Odinioară însă locul, unde e Sinaia și întreagă valea Prahovei erau pustii, fiind cercetate numai de păstori cu turmele și de urși și alte fiare sêlbatic.

Regele a visitat, curând după venirea sa în România, ca prinț, valea Prahovei și mănăstirea Sinaia, zidită sus pe mușea dealului. Locul sêlbatic și pitoresc i-a plăcut atât de mult, încât la 1871 s'a hotărît să petreacă vara aici, dimpreună cu Augusta regină, *Elisabeta*. Frumșeta locului i-a hotărît în sfișit de a-și zidi aici o curte domnească sau un castel. Astfel s'a ridicat castelul al cărui chip îl dăm azi.

Dar' zidirea a dat dela început de mari greutăți și pedeci, puse parte de sêlbătécia locului, parte de întâmplările mari și hotăritoare ale țerii. Abia în 10 ani a putut fi sfișit castelul pe deplin. Zidirea s'a început la 1883 dar' în vremea rășboiului

Închis în valea sêlbatică a Peleşului, cu turnurile, turnulețele, balcoanele și cu toate formele sale drăgălașe, el se arată atât de impunător și în o așa potrivire cu împregiurimea, încât nu știe omul de ce se mire mai mult, de frumoasa și sêlbatica împregiurime ce-l încungioară, sau de măreția însăși a castelului.

Aici, departe de șgomotul lumii, în sinul naturei, îi place regelui, reginei și întregei familii regale a petrece zilele de vară.

Regina poetă pierzându-se pe cărările și aleele, ce se află pe lângă palat sau stând pe țermul Peleşului și ascultându-i șoaptele, de sigur că multe din frumoasele ei lucrări poetice-literare i-s-au zemislit în minte sub

impresia frumuseții, ce se află în jurul ei. Aici a scris regina-poetă »Carmen Sylva« între altele și frumoasele »Povestile Peleşului«.

Cât de mult iubește regina acest loc fermecător, se poate vedea de acolo, că aflându-se departe de țeară, Ea varsă lacrimi de dorul lui, după-cum a spus-o aceasta, pe când se afla bolnavă în străinătate:

»Plâng gândind la România
»Și la Peleşu-mi iubit....

Vorbe înțelepte.

— Una la săptămână. —

Cum trebuie să cetim.

Cartea e ca un prietin care îți vorbește încet la ureche și care, puțină măiestrie și îndemnare se aibă și puțină plăcere să-ți facă, îți câștigă cu atât mai ușor încrederea, cu cât ți-se furișează mai bine în inimă. Dar' printre cărți sunt prietini falși și e bine să ști, să-ți deosebești spre a te feri de ei. Cartea rea e un lingușitor, un dușman ascuns. Conștiința însă, te va ajuta să nu te lași să-ți cazi pradă. Ori-ce carte care îți rănește conștiința, care vorbește împotriva milei, a dreptății, a bunei chibzueli și a bunelor moravuri, e carte rea; ori-ce carte care îți mulțumește conștiința, e bună.

Dar' ca să culegi fructele folositoare ale cetirei, nu e destul să ști să deosebești și să alegi cărțile; mai trebuie și să ști să cetești, și lucrul acesta nu e așa ușor cum crede lumea. A ceti bine este atât a înțelege, și pe urmă a judeca, a-ți însuși cugetările unui autor, a scoate din ele învățăturile, a le culege miera ca albinele.

Cetiți cărți bune.

PARTEA ECONOMICĂ.

Gâștele.

Gâștele se țin pentru carnea, unsoarea și penele lor. Ele se nutresc cu grăunțe, cu iarbă, pești, broaște și alte animale mai mici de apă.

Fiind paseri înnotătoare, gâștelor le priește în ținuturile cu flori, pârăe și lacuri. Oamenii din astfel de locuri pot deci face economie însemnată, ținând gâște. Un găscan se potrivește la două gâște. Și cei ce ar dori să se îndeletnicească cu prăsirea lor, e bine, să înceapă cu o trupină, adică cu o familie constatătoare din un bărbătuș și două muerușe, cari cătră sfârșitul verii se pot cumpăra soiun bun din țeara noastră — cu câte un florin bucata.

Peste iarnă se țin, dându-li-se hrana din partea economului: ovės, cucuruz, ș. a. Spre primăvară ouă și după-ce arată semne de clocit, se pun cloce pe câte 14 ouă. După-ce au scos puii, e bine, să se lasă a paște iarbă, și din mână să nu li-se deie nimic. Făcând aceasta, puii din cele dintâiu zile se dedau a se ajuta înșiși și a nu aștepta ajutor străin. Cinci luni, cel puțin, în locurile priincioase, având iarbă și flori sau lacuri la îndemână, pot trăi, și încă cât de bine, numai cu hrana ce singure și-o caută.

Fără a le mai da alt nutremēt, după-ce peste vară au fost odată cel puțin smulse de pene, se pot vinde fiecare cu câte un florin de cap, făcând cu chipul acesta bani destul de frumoși.

Îngrășate dau o carne foarte bună de mâncat, mai cu seamă feartă. Și îndeosebi unsoarea le e foarte gustuoasă. Cine nu știe, că Jidanii, pe cari legea lor îi oprește a mânca carne și unsoare de porc, întrebuințează numai pe cea de găscă? Mai mult folos decât pân'acum am putea trage și din prăsirea găștelor. Și cu atât mai ușor, că peste iarnă ținem numai cele de prăsilă: o trupină, două sau trei, ori chiar și mai multe; ear' peste vară se țin ele singure.

Îndemnăm deci poporul nostru să se îndeletnicească mai înadins și cu acest ram economic.

O bancă românească.

— Scrisoare din Șeitin. —

Șeitin, 16/28 Maiu 1897.

„Hai să dăm mână cu mână
„Cei cu inima română!

De aceste cuvinte au fost pătrunși acei fruntași români din comitatul Cenad, cari au făcut cele de lipsă pentru întemeierea unui institut de credit național român în centrul românismului din acest comitat, în orașelul Nădlac. — Cine cunoaște starea materială a Românilor din comitatul Cenad, va afla foarte la loc întreprinderea această a dlor N. Chichin, preot, A. Petroviciu, avocat și a mai multor fruntași economi ca Sofra Chicin, Teodor Drăgan, Pavel Roșiuțiu, Gligor Vidican, Stefan Țiriac și alții, de a înființa un institut de credit național român, care să vină în ajutor Românilor, și astfel să-și scape în vreme de lipsă de comănăcire pe la băncile jidovești, și care institut să lege pe Români din acel comitat mai strins laolaltă.

Români din comunele Nădlac, Cenad și Șeitin se află în o stare materială foarte priincioasă pentru înființarea unui astfel de institut, căci dacă vom lua în băgare de seamă că numai acei vre-o 24 membrii fondatori, cari au subscris proiectul pentru subscrierea acțiunilor, au o avere cam de un milion floreni, și dacă ne gândim că banca jidană din Nădlac — în mijlocul Românilor — înflorește, trebuie să zicem: Doamne, de ce nu s'a întemeiat așa o bancă română barem cu vre-o 5 ani mai înainte, căci atunci mulți bieți români și-ar fi scăpat moșioarele lor și nu ar fi căzut jertfă băncilor străine.

Treabă românească fiind și întemeierea acestui institut, se înțelege că vorba rea nu a putut rămânea departe; nu pot înțelege pe acei Români — cari au scornit, dar' fără isbândă, vorbe rele față de această cauză.

Să ne uităm numai la Unguri ori Jidani, când voesc să facă ei ceva, cum pun umăr la umăr și lucră din răspuțeri și în cea mai frățească bună înțelegere.

Noi când voim a face ceva cearta îndată intră în casă, și mai totdeauna din motive curat personale. Bine, dar' cineva trebuie să steie în capul trebii, când e să se facă ceva! Fără cineva, așa numai de sine, nimic nu se face.

Mulțumită ceraiui însă, că acele vorbe rele, cu încetul au perit, și că nu au avut nici un rezultat să vede de acolo, că la terminul pentru încheierea subscrierilor adică la 3/15 Maiu, a. c. au fost subscrise 1011 acțiuni de câte 50 fl.; tot atunci membrii fondatori, sub presidiul dlui Aureliu Petroviciu, avocat, carele cu ocaziunea întemeerii acestei bănci, și-a câștigat merite mari, au hotărât a convoca adunarea generală de constituire pe a treia zi de Rusalii a. c. în sala de consultare a Românilor din Nădlac. Bine știm cu toții că tot începutul e greu, dar' dacă luăm în seamă că această bancă națională, care va purta numirea „Nădlăcana“, ajunsă în starea aceasta, a trecut de jumătate peste greutatea începutului, să sperăm că în timpul cel mai apropiat vom pute vesti Românilor, că această bancă și-a început lucrarea ei. — Ceea-ce fiecare Român curat trebuie să o dorească din inimă.

Ca de încheiere zic:

„Români din comitatul Cenadului, veniți
„Și banca „Nădlăcana“ cu toți o spriginiți!“

Omulea.

Prăsirea galițelor.

(Urmare.)

Folosul prăsirei galițelor. În urmă putem avea venit însemnat și din vânzarea penelor de galițe. Econoa-mele noastre nu pun nici un preț, sau dau foarte puțin pe penele soiurilor celor mai multe de găini, barem că acelea se pot foarte bine întrebuința în paturi mai sērăcicioase. Din contră penele găștelor și rațelor au preț foarte mare și atât întrebuințarea, cât și prețul lor este în creștere. Penele sunt până acuma o parte întrebitoare a paturilor și nu cunoaștem până acuma alt material, care să fie mai bine căldura și să fie mai moale decât fulgii de pene. Înainte de a se afla penele de scris de oțel, se întrebuințau la scris cotorii de pene de găscă, dar' deși acele nu se mai întrebuințează la scris, totuș producem oare-care mic venit din ei, căci dintr'acelea se fac țigarete, scobitori de dinți ș. a. Precum scrie un Neamț prețul penelor, ce se produce în ducatul Baden reprezintă mai la un milion de marce; suma aceasta se poate încă cu mult mări, căci din Rusia, Ungaria și Bohemia se impoartă în fiecare an o sumă mare pe pene. Numai singură Bohemia expoartă pe an 12 mii măji de pene.

Ba și gunoiul, ce-l scoatem din cotețul galițelor încă are preț mare, căci acela conține de 3—4 mai multă materie de nutriție a plantelor, decât gunoiul din grajd și așa am putea lua în calcul de mijloc prețul gunoiului de galițe, ce se produce pe an numai în Ardeal, 50—60 mii fl.

Dacă cultivăm venitul anual față, cu alte ramuri economice, atunci multe familii de plugar ar căpăta un venit bunșor din prăsirea asta. Îndeosebi

plugarii nostri ar avea un venit bunisor lateral, ba și comercianții de pe sate și orașe pot avea mult câștig din vinderea materialului de nutriție, cât și din vinderea galițelor și a ouălor.

Greșeli la ținerea galițelor.

Sburătoarele și prășitorii lor sunt din timpurile cele n. ai vechi batjocoriți, prigonți și luați în ris. Anume nu le place bărbaților când ved, că econoama dă galițelor câte o mână plină de bucate, dar' le cade bine, dacă econoama aduce pe masă ouăle gustoase și friptura grasă a galițelor; în multe locuri încă și legile și ordinațiunile stăpânirii împedecă în mare măsură lățirea prășirii galițelor, fiindcă pedepsește în prea mare măsură pagubele cauzate de galițe, pe când sëlbatăciunea, care în multe locuri face economilor mai mare pagubă, este scutită; în multe orașe mai mici se pedepsesc stăpânii galițelor, dacă ele es pe ulițe, pe când câinii umblă neîmpedecați în piețe, ba și păzitorii de câmp vânează în multe locuri după galițe, cari în cele mai multe casuri nu fac nici o pagubă.

În cele mai multe case nu se face o însemnare hotărâtă despre venitele și cheltuelile prășirii galițelor și în urma acesteia nici nu se poate ști folosul ținerei galițelor. De aci vine că de multe-ori, pe basa unei socoteli greșite, se zice că ouăle câștigate din prășirea noastră costă tot atâta, ba poate și mai mult, ca cele cumpărate din țerg, dar' la asta nu luăm în seamă împregiurarea, că la cumpărarea ouălor din țerg avem lipsă de bani gata, când apoi de regulă cruțăm la ouă, în paguba unei nutriții priincioase a membrilor familiei.

N'avem deci să ne mirăm, când vedem că galițele se sufer în giurul casei numai ca un rău oarecare. Galițele trebuie să se îndestulească cu nutriție puțină și neîndestulitoare, capetă peste zi un loc nepotrivit și un grajd rău peste noapte și sunt de multe-ori expuse la prigoniri de tot felul atât din partea oamenilor, cât și a animalelor. În lipsa de cotețe bune, se umplu de vermi și sunt expuse la răpirea animalelor. Din când în când ne uităm la cuibul galițelor și scoatem din el ouăle. Asta este modalitatea cea mai usitată la prășirea rea a galițelor.

Prășirea tinere în cele mai multe casuri se zădărnicește, dacă folosim ouă de clocire rele, sau dacă așezăm prea târziu ouăle de clocire, dacă nu nutrim și nu îngrijim bine puii și de multe-ori dacă clima nu este priincioasă. Prășirea devine schilăvită și prin asta toate soiurile de galițe au slăbit în însușirea lor de a fi folositoare, produc ouă micuțe și puține, dezvoltarea lor în carne, grăsime și pene este pe lângă

cea mai bună nutriție, neîndestulitoare și în urmă și forma lor exterioară face asupra noastră o impresiune neplăcută. Și așa nu putem afla de multe-ori galițe potrivite nici pentru prășirea, nici de cumpărat pentru ținerea de lux. Din aceste cauze nici nu pot ținea concurența găinile noastre de rînd cu cele aduse din țeri străine.

(Va urma). *Iuliu Bardosy.*

Știri economice.

Mișcarea țergurilor de vite. După statistica oficială (a țerii) în luna Aprilie s'au ținut în toată Ungaria 485 de țerguri de țeară de vite. Vremea n'a fost priincioasă nici țergurilor, așa că 153 din ele s'au ținut în vreme rea, ploioasă. Această împregiurare a fost nepriincioasă țergurilor, așa că mișcarea n'a fost mai mare, ca în lunile de mai înainte; numai oi au fost mănate mai multe. În Ardeal mai bune au fost țergurile de vite cornute și de oi.

Concurs agronomic. În conviciul școlii agronomice dela Mănăsturul-Clujului au devenit vacante pe anul 1897—1898 14 locuri împregnate cu stipendii (gratuite) și 4 locuri cu plată. Pentru aceste direcții școlii publice concurs. La locurile gratuite (cu stipendii) pot competi numai tineri născuți în comitatele ardelene, cari trebuie să fie în vîrstă de 16 ani, să aibă atestat de sărăcie și absolutor de 6 cl. gimnasiale, reale sau civile sau de școale comerciale superioare. Tinerii trebuie să adeverească, că sînt sănătoși, au fost împuși de vîrsat și părinții sau tutorii să declare, că vor plăti 27 fl. taxe și li vor prevedea cu cărți și vestimente. La locurile cu stipendii tinerii primesc: locuință, cost, încălzit și luminat gratuit (în cinste), tot asemenea haine de pat, spălat și în cas de boală îngrijire gratuită. Cei cu plată au toate aceste pentru 20 fl. pe lună.

Cererile au să fie înaintate direcțiunii școlii agronomice din Cluj-Mănăstur până la 15 Iulie a. c.

Expoziție de galițe. Expoziția de galițe și de porumbi, aranjată din partea reuniunii agronomice din Torontoal, la *Beciche-rechul-Mare*, s'a deschis la 30 Maiu n. După-cum se scrie, au fost expuse la vre-o 500 de galițe și porumbi; aproape toate soiurile au fost reprezentate, dar' cele mai frumoase au fost soiurile de găini (precum: plymouth-rock, brahma, cochin, langshan, hondou, malaieză). La expoziție ministrul de agricultură și-a trimis de încredințat al seu pe dl *Ioan Șerban*, aplicat în minister.

Minele cele mai vechi din lume. Din cercetările cele mai nouă făcute de învățatul francez *Morgan*, ese la iveală că minele cele mai vechi se găsesc în Asia și anume lângă muntele Sinai al bibliei. El arată, că în muntele Sinai se află mine de aramă, cari se lucrau încă acum 3000 de ani, după ce au fost exploatate înainte timp cu patru mii de ani. Săpăturile au început cam cu șase mii de ani înaintea nașterii lui Christos și de aceea aceste mine de aramă pot fi privite cu drept cuvînt ca minele cele mai vechi.

Țerg de țeară. Ministrul de negoț a dat concesiune, ca în comuna *S. Imbru Gurghiului* să se țină țerg de țeară, împregiurat cu țerg de vite, în zilele de 12, 13, 14, 15 și 16 Septemvrie a fiecărui an.

Anunț.

— În atențiunea meseriașilor români. —

Un copil, în etate de 14 ani, în privința corporală bine dezvoltat, are figură frumoasă, e fără defecte corporale, și fiind copilul unor părinți săraci de mic e datat la lucru și supunere, câștigându-și pâinea de toate zilele cu serviciu; a frecventat școala în 2 ani pe apucate și știe citi, scrie și calcula binișor și are minte ageră; — la sfatul meu e aplicat a îmbrățașă ori-și e meserie la oraș, unde batăr un an ar putea frecventa școala industrială prescrișă pentru învățecii de meseriași. Părinții copilului sînt învoți la aceasta. Deci rog pe toți stimații domni meseriași, cari ar voi a reflecta la acest copil, să binevoiască a se adresa cu binevoitoarele condițiuni de primire cără subscrișul. Aci notez, că atât vîptul cât și îmbrăcămîntea are a o suportat dl măestru respectiv.

Vețel, 3 Iunie 1897, p. u. Branyiska, (comit. Hunedoarei). *Augustin Degan,* învățător.

Monografia comunei Rêhău.

De

Nicolae Cărpinișan, paroch.

(Urmare și sine.)

12. Gerasim Cărpinișan, fiul preotului Avram Cărpinișan și soției sale Marina, născut la 23 Februarie 1856, a studiat în Sebeș, apoi în A.-Iulia, unde a depus și matura (1876). A funcționat ca notar în Balomir, Săcel și Rêșinari, ear' dela 1892 încoace în comuna sa natală Rêhău. La stăruințele neobosite ale d-sale s'a pardosit o parte din »Ulița bisericeii« și hudița (ulicioara) ce conduce la biserică, înlesnind astfel multor creștini evlavioși calea cără sfânta casă de rugăciune a Domnului. Zelul neobosit pentru binele de obște l-a îndemnat ca pe lângă multele lucruri notariale să primească și epitropia bisericeii, tocmai acum într'un timp, când am proiectat zidirea unor nouă școale, și când e lucrul cel mai greu și mai mult. Dorim, ca bunul Dumnezeu să-l lungească firul vieții pentru binele satului; înaintarea bisericeii și înflorirea școlii noastre.

Pe lângă acest șir frumos de bărbați mai amintesc și pe judele de acură George Goța, fiul preotului adorat în Domnul Ioan Goța; om cu carte și cu tragere de inimă pentru școală și biserică, se bucură acum în al treilea period de încrederea poporului în postul seu.

D-sa lucră neobosit pentru înaintaiea corpului (reunăunei) pompierilor, al căror comandant este și pentru cari a fost lăndat în mai multe rînduri de inspectorii comitatensi și de domni sei mai mari.

Vorbind într'alt loc despre averea și capitalele comunei, aici mai adaug numai, că comuna datorii nu are, — dar' nici proprietăți de mori, păduri mai mari sau munți. Averile comunei se poartă în cea mai bună rîndială spre mulțumirea poporului și a mai marilor dela cărma comitatului.

Amintesc și aici cu vedită plăcere, că toți notarii și mai toți primarii au purtat și sarcina de epitropi ai sfintei biserici, ceea-ce numai spre laudă le este.

Dacă comuna noastră va avè și pe viitor în fruntea sa bărbați cu durere de neam, zeloși și neobosiți precum acum are, — și dacă buna înțelegere, ce astăzi domnește, nu se va turbura prin nimica, avem tare nădejde, că va câștiga foarte mult nu numai în vază, mărire și cinste, dar' și în bunăstare materială în cele comunale, bisericesti și școlare, — ceea-ce din toată inima îi doresc.

*

De încheiere.

În cele de până aici ar fi cam adunate toate, câte ar fi de zis și câte s'au putut numai scrie despre comuna noastră. Dacă ar mai fi ceva de dorit, este ca să fi descris și *datinele, obiceiurile, moravurile și limba* poporului de aici. Fiindcă însă aceste împregiurări cer un studiu amănunțit și îndelungat de ani de zile, ceea-ce în terminul scris în concurs era cu neputință, rămâne, ca despre acelea să scriem sau cu o eventuală ediție nouă a monografiei, sau într'un fascicol deosebit.

Teara-Noastră.

Descrierea Ardealului spre mează-noapte dela Murăș,
de
Silvestru Moldovan.

Zarandul și Munții-Apuseni.

Jale-i Doamne, cu-i jale,
Jale-i Doamne muntelui
De armele Iancului,
Că le plouă și le ninge
Și n'are cine le ncinge.

Cântec popular.

Dacă călătorul, străbătând prin câmpiile mănoase din lăuntru Ardealului, își va îndrepta pașii rătăcitori pe valea Murășului, începând dela Uioara în jos, va zări în partea dreaptă în șir unul după altul mai multe piscuri de munți, uriași puternici, cari își înalță amenințător virfurile și coamele lor stâncoase peste dealurile și văile înguste, ce-i împrejmuiesc. Mai spre miază-noapte este *muntele Trăscăului*, după care dăm cu ochii de *Pleașa*, în aretul Aiudului, apoi mai la vale se ridică stâncoasa *Piatra-Cetii* și *Piatra-Craivii*, care-și termină virful în forma unui corn uriaș.

În dosul acestor puternice piscuri și a dealurilor și virfurilor mai mici, cari se află în preajma lor, își întind ramurile departe spre apus și miază-noapte, până pe la izvoarele Arieșului, cei mai interesanți munți ai Ardealului: *Munții-Apuseni*.

Frumoși și interesanți sînt acești munți pentru ori-și-cine, cu văile lor înguste, cu ghețarele, cu stâncile pleșuve, cu peșteri, chei de munte, căderi de apă și alte minuni de ale naturii, dar' pe lângă aceste frumșeți, pentru Români ei au un farmec deosebit, pe care numai acela îl poate simți pe deplin, în vinele căruia curge sânge nobil românesc!

Văile acestor munți au resunat odinioară de cântece de vitejie și libertate, cari eșeau din pepturile Românilor de aici, a voinicilor *Moși*. Stâncile resfirate pe malurile Arieșului Ampoiului și Crișului, dacă ar avè graiu, ar ști să povestească minuni de vitejie și de fapte bărbătești, sêvirșite de acești fii ai munților în lupta lor pentru drept și libertate. Erau vremile, când de pe culmile munților resuna adesea glasul *tulnicului*, aceasta trompetă falnică de răsboiu a Moșilor, chemându-i la luptă, la învingere, după-cum cântă marele nostru poet *Alexandri*:

Când din culme 'n culme noaptea buciumele rêsunau
Și la lupte sângeroase pe Români îi deșteptau...

În acești munți, pe văile împrejmuite de brazi se află între altele *Albacul*, locul unde a vèzut lumina zilei *Horia*, în veacul trecut; aici stă încă și azi, la *Vidra* pe Arieș, ca un sfânt monument, casa lui *Iancu*, ear' colo departe la marginea dinspre apus de soare a Ardealului, în valea Crișului-Alb, în apropierea *Goronului lui Horia* se nalță o novilă de mormânt, însemnată cu o simplă cruce de piatră. Străinul poate să treacă nesimțitor pe lângă ea, dar' Românul tresare și depune pe glii o lacrimă de recunoștință și de durere, căci sub ele zac osemințele unui mare fii al poporului nostru, în peptul căruia a bătut cea mai nobilă inimă românească. Este mormântul *Iancului* în cimiterul dela *Tebea*. Aceste și alte multe reminșcențe, scumpe Românilor, se află pe văile și plaiurile Munților Apuseni.

Să luăm deci amână toiagul de călător și să străbătem culmele și văile acestor munți, odinioară udate cu sânge vitejesc, ear' azi scâldate în lacrimile de durere ale Moșilor apesați și prigonți. Să cercetăm pas de pas frumșețile și minunile naturii din această lume muntoasă, să ne închinăm smeriți la locurile cu scumpe amintiri din trecutul vitejesc și să căutăm acasă, în satele lor împrăștiate, pe nepoții lui *Horia*, *Crișan* și *Iancu*, ca să le cunoaștem graiul, portul, datinele și obiceiurile și alte însușiri ale lor.

Să pătrundem dela *Teară* în sinul munților, în ținutul brazilor, până colo departe în creștetul Munților-Apuseni, la *Curcubeta*, unde ei se împreună cu frații lor uriași, cu munții *Bihorului*. (Va urma)

Îndreptar

pentru întemeierea însoțirilor de cumpătare
impotriva beuturilor spirituoase

lucrat de

Gavriil Aluaș,

învățător și notarul însoțirii de cumpătare din Babța.
(Urmare).

II. Epidemia sau boala rachiului.

Alcoholismul.

(Disertațiune ținută în Vâlcele (Elôpatak) la 2 August 1874 cu ocaziunea adunării generale a despărțământului I. al Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român de Iosif Pop, jude cercual în Brașov.)

Întrebuințarea beuturilor spirituoase este doară întocmai ca lumea de veche. Lățirea

olosirii beuturilor spirituoase și abuzul cu acelea este însă o pacoste a timpului nostru; oamenii de azi nu întrebunțează, cum făceau cei vechi, numai la ospete și petreceri sociale beuturi naturale și nobile, cum sînt vinul, berea și mustul de poame; dară întrebunțează beuturile spirituoase și afară de mese întinse — pe inima goală, întocmai cum se întrebunțează și veninurile, când voim ca să aibă efect mai puternic. — Științele medicale din timpul nostru au arătat stricăciunile uci-gătoare, cari le aduce alcoholismul sau boala de rachi, asupra organismului corpului și spiritului omului. — Ear' la poporul nostru român, între care în timpii mai noi s'a lățit epidemia vinarsului în chip îngrozitor, surpă alcoholismul nu numai corpul și sufletul singuratecilor, ci ne sărăcește poporul cu o repeziciune înspăimântătoare. Beutura vinarsului ruinează bunăstarea morală și materială a poporului nostru! Toți aceia, cari purtăm soarta și viitorul poporului nostru la inimă, trebuie să cercetăm după mijloace, prin cari pe încetul să stîrpim, — ori-cât se poate să slăbim în urmări epidemia alcoholismului, ce grasează în așa mare măsură la poporul nostru român.

În Franția, unde încă se lățise beutura de rachi în măsură ruinătoare, s'a adus prin adunarea națională lege, după care fiecare om beut — de se arată în public — era pedepsit. Urmarea a fost, că publicul era scutit de a fi vătămă pe strade de oameni beți. Cei aplicați la beuturi spirituoase însă se trăgeau în chilii și se îmbătau acolo mai bărbătește, fiind-că nu aveau a se mai teme de rușinea publicului, înaintea căruia și altcum nu cuteza să easă, până-ce nu se trezeau, spre a nu fi pedepsiți.

Pentru stîrpirea alcoholismului s'au înființat în Franția, în America și în Anglia reuniuni.

Reuniunile engleze și americane și-au îndreptat activitatea lor în contra fiecărei beuturi alcoolice, — ele și-au propus de scop reținerea dela ori-ce beatură ametoare abștinerea dela vin, bere și ori-ce licheruri; și au concentrat în această reuniune de totalism singur în Anglia peste trei milioane de aderenți. Reuniunile franceze n'au îmbrățoșat acest totalism. Liga franceză a pornit răsboiu numai în contra vinarsului și licherurilor, și și-au propus acel scop practic, ca mai cu seamă clasa muncitoare să o dedea a întrebunța beuturi numai la mîncare, ear' afară de mîncare nu; apoi și la mîncare să delature rachiul și ori-ce licher, și să-l înlocuească cu beuturi nestricăcioase, cum sînt *thea*, ori *cafeaua*. Ba chiar și folosirea berei și a vinului nefalsificat o primește și recomandă liga franceză.

Pentru-că într'adevăr, cu vinul nici nu se poate face acel abus, care se face cu vinarsul, și altcum vinul conține puțin alcool, care se schimbă între 9—11%. Așadar materia ametoare este tare slabă în vin, și aceea slăbește și mai tare, dacă vinul se bea la mîncare, căci materialele de nutremânt absorb în sine o mare parte a alcoolului. Vinul, ca să fie stricăcios, trebuie ori să-l bem pe stomacul gol, ori între mîncări, trebuie să-l bem într'o măsură atât de mare cât materialele de mîncare se nu mai poată contrasta lucrării alcoolului, și atunci stomacul însuși depărtează elementele, ce au devenit în revoluțiune în interiorul seu, îndrumându-le a eși pe canalul pe care au și întrat.

(Va urma).

DIN LUME.

Din Răsărit.

Pertractările de pace ale puterilor europene cu Turcii decurg acum. Spre acest scop armistițiul dintre Turci și Greci s'a înnoit, până-ce se vor sfârși pertractările și se va încheia pacea. Pertractările se țin în Constantinopol. Turcii ar voi să cuprindă și teritor grecesc, dar' încredințatul englez, *Currie*, le-a spus, că Anglia nu va lăsa, ca Grecia să peardă din teritorul lor. Tot asemenea au vorbit încredințatii Franciei și Italiei, pe când trimisul rusesc *Nelidov* a declarat, că Rusia s'ar învov, ca Turcia să capete valea *Tempe* și astfel *Tyrnavos* ar ajunge sub stăpânire turcească, pe când *Larissa* ar rămânea tot a Greciei. Despăgubirea în bani va fi după-cum se zice 4 milioane de funți sterlingi.

Pertractările de pace vor ținea mai multe zile.

Boala principelui Ferdinand.

Am vestit cetitorilor nostri, că principele Ferdinand, moștenitorul tronului României, se află mai bine. La dorința medicilor *Dr. Buicliu*, *Dr. Cantacuzino* și *Dr. Kremnitz* a fost chemat săptămâna trecută la București vestitul medic din Berlin, doctorul *Leyden*, care a aflat pe principele în stare de însănătoșare și și-a dat părerea, cum are să fie îngrijit mai departe.

Bucuria pentru această îndreptare spre bine se arată din toate părțile.

Astfel M. Sa Regele, întra amintirea însănătoșerei A. S. R. Principelui Ferdinand, a hotărât ca biserica din curtea Castelului Cotroceni, zidită în 1645 de Șerban Vodă Cantacuzino, să fie zidită de nou după modelul bisericii Domnița Bîlășa, cea mai frumoasă biserică în România.

Chețuelile se vor da din partea Regelui.

Din toate părțile țării sosesc mereu telegrame la palat, în cari populația își arată durerea pentru principele bolnav și felicitările pentru însănătoșarea apropiată.

Tot așa și din străinătate.

Principesa Maria e foarte mișcată de dragostea nemărginită, ce a arătat-o populația cu prilegiul boalei principelui și a zis între altele următoarele:

„Când m'am măritat după Principele Ferdinand, am spus că *mă simt mândră de a mă face Româncă*; astăzi, în urma manifestațiilor de iubire ale Românilor, în o întâmplare atât de crudă *mă simt și mândră și fericită*, și sentimentul de recunoștință către noua mea patrie va fi de aici înainte fără margini“.

Medicii sînt de părere, că principele Ferdinand va trebui să mai stea în pat vre-o săptămână, apoi mai târziu va merge pe câțva timp la Corfu ori la Sau-Remo, ca să facă schimbare de aer.

CRONICĂ.

Dar gimnasiului român din Brad.

Ni-se scrie, că țeranul *Zacharie Verner* original din *Cebea*, răposat la 29 Aprilie n. în Baia-de-Criș, a lăsat o avere nemîșcătoare în sumă de 3000 fl. gimnasiului român din Brad. Drept mulțumită pentru nobila faptă gimnasiul va ridica răposatului o cruce, și la momentul lui din *Cebea* îi va face în fiecare an un părăstas la „Dumineca Orbului“.

Cununie. Duminecă s'a săvîrșit la biserica gr.-cat. din *Micești*, lângă Alba-Iulia, cununia dlui *Dr. Elie Dăianu*, directorul foilor noastre cu amabila doamnă *Netti Totoian*. Au fost de față mulțime de inteligenți din diferite părți și un număr impunător de popor. Serviciul d-zeesc l-a săvîrșit dl *Dr. Vasile Hossu*, directorul internatului Vancean din Blaj. Nuni au fost fruntașul avocat din Abrud, *Dr. Alexandru Filip*, cu mult stimată soție. Dl. *Dr. Vasile Hossu*, mult mișcat, a adresat noilor însurații o frumoasă vorbire, urînd lungi și neturburată fericire noiei părechi. După serviciul d-zeesc s'a început în sunetele veselnice ale muzicii banchetului la care au fost vre-o 70 de inteligenți, domni, dame și domnișoare. S'au rostit mai multe toast, unul mai frumos decât cel-alt, și s'au cetit numeroasele telegrame de felicitare, sosite dela fruntașii Români din diferite părți. Amintesc telegrama Episcopului Radu, a deputatului vienez *Dr. George Popovi* etc. A urmat apoi jocul, care a durat în cea mai plină veselie până în zori de zi.

† **Ioan Dolian.** Primă trista știre, că la 30 Maiu c. n. a răposat la Gherla, în vîrstă de abia 23 de ani, vrednicul tînr *Ioan Dolian*, jurist și odinioară colaborator al „Tribunei“. O boală necruțătoare l-a răpus după lungi suferințe, răpînd neamului nostru un tînr de multă sperență. Înmomentarea lui a fost la 2 Iunie n. în capela episcopescă din Gherla. Dumnezeu să-l odihnească în pace!

Furtuni năprasnice. Din *Silvașul-unguresc* ni-se scrie, că la 2 Iunie n. pe la 7 ore d. a. o furtună grozavă s'a deslăntuit asupra comunei. Fulgerile urmau neînterupt, tunetele s'guduiau casele, ploaia cădea cu furie ne mai văzută. Bieții oameni cuprinși de spaimă, au veghiat noaptea întreagă, căci atât a ținut ploaia năprasnică. În multe locuri apa a intrat în case, grajduri, șoproane, pivniți. Grădinile și sîmănturile au fost cu desăvîrșire pustiite, multe case apa năvalnică le-a ruinat. Frumosele livezi asemenea sînt pustiite și acoperite cu pietrii, îndeosebi livada porțiunii canonice, numită „Comțești“ și livada bisericii, în cari s'au aglomerat peste 2000 de care de petrii și bolovani, așa că în vre-o 10 ani aceste livezi nu vor mai pute produce nimic. Pagubele locuitorilor se urcă la cel puțin 10,000 fl. Furtuna a făcut mari daune și în comunele învecinate: *Ciurila*, *Șutu*, *Muierău*, *Filea*, *Petrid* etc.

— Din *Vîntul-de-sus* ni-se scrie, că pagubele cauzate acolo de cele două ruperi de nori din 1 Iunie n. noaptea, trec peste 100,000 fl. O mulțime de case au fost dărîmate; mobilele și unelte de lucru le-a luat cu sine pavoial, grădinile și sîmănturile le-a pustiit cu desăvîrșire. Pagube mai mari au suferit 10 economi, în total cu 407 membri ai familiilor. Mulți locuitori au rămas pe drumuri, furtunile și pavoial le-a nimicit tot ce au avut.

— Din *Armeni* ni-se scrie, că Marti, în 20 Maiu v. a fost acolo o rupere de nori, asupra comunei și hotarului, făcînd pagube foarte mari. Apa a dus cu sine cucurzele cu pămînt cu tot, a nămolit holdele și a umplut livezile cu noroi. Mica vale, ce curge prin comună, s'a umflat groznic, rupînd podurile, gardurile și pîlănele, și nămolind grădinile de pe termuri. Multe case au fost amenințate de apă și oamenii au fugit, dar' spre norocire, nici oameni, nici animale nu s'au primejduit.

Inundările uriașe ce s'au întemplat și dincolo de Carpați, au cauzat României o pagubă uriașă de vre-o 30.000.000 lei.

Examene. Examenele la internatul *Vancean* de fete din Blaj s'întin în zilele 17—20 Iunie c. ear' în 21 Iunie va fi tocheerea anului școl. când se vor ceti clasificările și se vor împărți premiile.

Petrecere de vară. Inteligența română din Ragla (comitatul Bistrița-Năsăud) invită la petrecerea de vară, care se va arangia Duminecă, la 11 Iulie st. n. c. în pavilionul de lângă școală. Începutul la 3 ore p. m. Prețul intrării de persoană 80 cr. în familie 1 cor. Suprasolviri se primesc cu mulțumită. Venitul curat este destinat fondului de edificare a școlii conf. din loc, cum și la parțială achitare a spațiilor de edificare a pavilionului. Ragla la 20 Maiu 1897. Pentru comitetul arangiator: *George Șimon*, președinte; *Ioan Păurariu*, secretar; *Gregoriu Romanessi*, vice-președinte; *Ioan Botta*, casier; *Teodor Roman*, controlor.

Români pretutindenea. În Tesalia încă se găsesc Români. Corespondentul ziarului „*Adevărul*“ din București, care se găsește pe câmpul de război din Tesalia, scrie că aproape de orașul *Arta* a întîlnit un grup de români macedoneni, cu turmele lor. Un bătrîn, când a auzit din partea corespondentului, că este o țară mare românească, a început să plîngă și să sîrute de bucurie mâna ziaristului român.

Cinste conducătorilor. Din giurul Dejului ni-se scriu următoarele: În săptămâna trecută făcînd o călătorie prin satele din giurul Gherlei și a Dejului, m'am abătut și prin comuna *Gichișul-de-sus*, unde loviturile bunului Dumnezeu prin suruparea unei părți de hotar și ruină a lor 10 case mi-a cauzat mare supărare și multă compătimire față de poporul acelei comune. Și au reparat oamenii casele și earăși s'au ruinat, făcîndu-se mare pagubă, multă supărare. În 24 Maiu s'a ținut examenul școlastic în aceea comună. Deși școala este închiriată, neputînd poporul a-și ridica școala din cauza multor neajunsuri, cu toate că peatra e adunată, totuși s'a văzut între prunci un spor bunîșor. Bucuria mă cuprinsese la răspunsurile respicate și mai mult la cântările dulci, atât bisericesti cât și naționale. Mi-s'a spus că regulat în Dumineci și sîrbători se cîntă în sf. biserică. După examen s'a făcut publicarea socotelilor bisericesti, cu care ocaziune s'a văzut marea îndestulare și bucuria poporului, zicînd că „de când au bun povîțuitor, au avere bisericescă în bani și bucate“ în preț aproape de 500 fl. v. a. Mare bucurie mi-a cauzat și abținerea poporului de a nu bea și cumpăra dela jidovul din sat. Un harnic econom și-a deschis boltă, ba prin sfaturile conducătorilor și-a dobîndit dreptul de cărcimărit. Doresc ca pilda Gichișenilor să o urmeze și alte comune românești. — Cinste conducătorilor.

Teatru român. „Societatea pentru fond de teatru național român își va ținea adunarea generală la Orăștie, în zilele de Rusaliu, 13 și 14 Iunie n. Cu acest prilegiu se vor face sărbări frumoase. Astfel Duminică în 13 Iunie, după ședință se va da banchet și sara o reprezentație teatrală, după care va urma joc. Să vor juca piesele: *La Turnu-Măgurele*, de V. Alexandri și *Trei doctori*, loc. de d-na V. A. Vlaicu. Luni înainte de prânz va fi a doua ședință, ear' după prânz se va ținea »Nedee« în pădure, unde se vor juca „Călușerul“ și „Bătuta“ și alte jocuri populare. Marți se vor face excursiuni. Ar fi de dorit, ca la adunare să ia parte cât de mulți români.

Medic cercual român. Zilele trecute s'a făcut în Vintul-de-jos alegerea de medic pentru cercul Hepriei. A fost ales titularul medic român, dl Dr. *Alexandru Fodoru*, care va ave reședința în Alba-Iulia. Astfel cercul curat românesc al Hepriei, precum întreg giurul Albei-Iulie, va câștiga un bun medic român, ear' orașul Alba-Iulia un medic creștin, căci afară de medicii militari, toți ceilalți sânt Jidovi.

Liga pentru Macedoneni. „Liga pentru unitatea culturală a tuturor Românilor“ a trimis pe seama școalelor din Macedonia suma de 2000 lei.

Nașteri și casuri de moarte. După datele statisticei țerii, în luna Aprilie a. c. au fost în țeară 56,406 nașteri și 40,136 casuri de moarte. Numărul populației s'a sporit deci cu 6,270. Mai mult s'a sporit populația dincolo de Tisa, mai puțin în comitatul Baranya. Mai multe casuri de moarte au fost în comitatul Bács-Bodrog.

Loc deschis. *)

Invitare.

Onorații membri ai „Însoțirii de credit și depuneri a industriașilor români în Sibiu“ sânt de astădată numai pe calea publicității invitați la o conferență în privința modului, cum să se execute mai cu succes și mai cu rënd concludul adunării generale din urmă. Locul întrunirii va fi și de astădata localul Reuniunii sodalilor români în Sibiu, ear' timpul: 3/15 Iunie a. c. la orele 3 din zi.

Sibiu, 9 Iunie 1897.

N. Cristea, preș.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacția nu primește răspunderes.

POSTA REDACȚIEI.

Abonent nr. 8975. (D. I. în Icl.) Numărul cerut 7-am trimis. „Calicul“ nu mai ese. „Familia“ costă pe an 8 fl. pe 1/2 de an 4 fl. Adresa: Oradea-Mare. (Nagy-Várad).

Abonent nr. 6026. (Ciomofaia). Scrisoarea d-tale am dat-o la „Concordia“, de unde vei primi răspuns. Ianș. C. F. și Abonent nr. 9192. (I. V.) în Târnova. Fiți cu puțină răbdare. Cele-ce le-ați trimis se vor publica, dar' au trimis și alții multe lucrări înaintea Dv. Așadară pe rind.

Abonent nr. 4155. Rēu vē indeamnă protopopul Dv. Noi vē zicem: faceți ori-și-ce. numai dela stat nu cereți ajutor, căci aceasta înseamnă a vē da școala din mână și a vē băga în jug. Fiți Români harnici și nu lăsați se se vire străinul în casa D-voastră! Notița despre E. P. se va publica.

»Preoțimea locală« din M. Ne trimiteți mulțămita fără de a subscrie, nu pentru public, ci pentru noi. Comunicați cine o trimite.

Pentru redacție și editură responsabil: Ioan Morariu. Proprietar: Pentru „Tipografia“ societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

[1350] 7—12

Hofherr & Schrantz

fabrica de mașini agricole și turnătorie de fer
în Budapesta.

Prin prezența avem onoare, a aduce la cunoștință, că am predat reprezentarea casei noastre dlui **Heinrich Kröger**, neguțetor cu ferării, Sibiu, strada Urezului nr. 1, unde vom și ave depositul de mostre de pe mașinele și uneltele agricole.

Cataloguri ilustrate trimitem la cerere franco.

Mașine de sēmēnat, pluguri, mașine de cosit, grape pentru fēn, mașine de treierat cu mână, moriște de curățit grāne etc., cu prețuri reduse.

4 medalii de aur, 18 de argint, 30 diplome de onoare și de recunoștință.

Fluid de restituțiune

I. al lui Kwizda,
apă de spălat pentru cai, cu privilegiu ces și reg.

Prețul unei butelii 1 fl. 40 cr. v. a.

Folosită de 35 de ani în grajdurile de curte princiare, în grajdurile mai mari militare și civile, pentru întărire înainte și restituire după strapate mari, la scrintituri, înțepenirea vinelor etc. face capabil calul la prestațiuni excelente în training.

Veritabilă numai cu marca de scutire de mai sus, se află în toate apotecile și drogueriile Austro-Ugariei. [1182] 6—40

Deposit principal

FRANZ JOH. KWIZDA,

furnisor de curte ces. și reg. și reg. român.

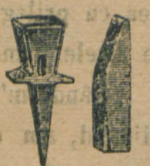
Apotecar de cerc, Kornenburg, lângă Viena.

Coase de garanție

I. În calitatea cea mai bună, mai fină și mai puternică la tăiat,
măsurată a—b de 75, 80, 85, 90 cm. lungă

fiecare bucată 1 fl. 20.

II. Ori-care coasă, dacă nu se dovedește bună la întrebuințare, se primește înderēt. În fiecare coasă e bătut numele meu „Kröger“ și cuvēntul „Garanție“. Fiecare »coasă de garanție« este bătută înainte, cum se cade, pentru-că prin baterea greșită adese-ori și cea mai bună coasă se strică. Ciocan și nocovală de bătut coasa, în calitate garantată, muștra I. și II. costă câte 1 fl. 05 cr.

Cute, chemică, roșie, vēnētă, și peatră de curățit rugina, în calitate dovedită bună recomandă.

Heinrich Kröger, ferărie,

strada Urezului nr. 1.

[1376] 3—6

Expedarea prin postă și rambursă.

LOTERIE.

Tragerea din 5 Iunie n.

Budapesta: 67 83 15 36 40

Tragerea din 9 Iunie n.

Sibiu: 47 10 11 32 15

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Duminică 1 Iunie: Cluj, Gârbăul-ung., Malencrav, Proștea-mare.**Luni 2 Iunie:** Cetatea-de-baltă, Dobra, Etéd, Jimborul-mare, Marpod, Mănărade, Sân-Paul, Șarpatoc, Seliște, Silvașul-de-sus, Șomcuta-mare.**Marti 3 Iunie:** Ciachi-Gârbău, Ghierghio-Sân-Miclăuș, Nagy-Bácson, Orheiu (Várhegh), Tege. 8—10. Terg de lână în Brașov.**Joi, 5 Iunie:** Baiu (Bágyon).**Vineri, 6 Iunie:** Băița (Szász-Bányicza), Jibot, Zlatna.**Sâmbătă, 7 Iunie:** Birc.

Librăria „Tipografiei“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Deposit general pentru Sibiu și giur.

Avis fumătorilor de țigarete!

Hârtia de țigarete

„CLUB“

este cea mai bună, mai fină, și totuși cea mai tare hârtie de țigarete.

Total liberă de glicerină.

Se poate căpeta pretutindenea.

În pachetare patentată costă 3 cr.

În pachet comun „Club exquisit“ 2 cr.

NB. Din aceeași hârtie se prepară și plăcutele tuburi pentru țigarete.

O șatulă cu 100 de tuburi costă 18 cr.

La vânzări în mare și mai ales traficanților se dă mare rabat.

Marca de apărare e:

Un domn cu ochelari, fumând țigaretă.

Deposit general pentru Sibiu și giur (vânzare în mic și mare) la 9

Librăria societății pe acțiuni

„Tipografia“,

Sibiu, strada Poplăcii Nr. 15.

Deposit general pentru Sibiu și giur.

Librăria „Tipografiei“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Mare prăvălie
 de
 băcănie, candite, delicatose, bumbacuri etc.,
 a societății comerciale

„CONCORDIA“

Str. Măcelarilor nr. 20.

Strada Baier nr. 1.

Edificiul „Albinei“

vânzare în mare și mic.

Toate articolele aparținătoare sferei de băcănie, delicatose, candite și bumbacuri se pot procura cu prețurile cele mai moderate și în calitatea cea mai bună, la societatea „Concordia“.

Prăvălia noastră arangiată după recerințele moderne, numeroasele localități ce ne stau la dispoziție, precum și importul direct de măfuri ne pun în plăcuta poziție de a corăspunde tuturor așteptărilor.

În special recomandăm Onor. public următoarele articole: Cafea, proaspătă de diferite soiuri, Zahar Raff. I-a, Stafide, Migdale, Mazere, Linte, Orez, Piper, Cuișoare, Șofran francez, Thee, făină de toți numerii, Orange, Masline, Icre negre și roșii, Șuncă, Salamă, Pești marinați (Aalfisch, heringi, ruși), brânze proaspete; Liqueuri (E. Lichtwitz & Co.) Rum, Cognac.

Vinars curat de drojdii. — Vinars curat de prune.

Oțet de vin veritabil

Vinuri curate și tot felul de ape minerale.

Fruete sudice, Oleiuri, Lumini, Săpunuri, Petrolen etc.
diferite sămințe agronomice plombate și scutite de rocină cu prețuri foarte favorabile.

Din despărțământul de textile recomandăm următoarele: Bumbacuri de țesut, Bumbacuri franțozești veritabile (marca D. M. & C.) albe și de diferite colori, Păr, (Haras) bercă, mătăsuri de cusut în diferite colori, etc.

Așteptând numeroasele comande ale M. O. public și promițând serviciu prompt, semnăm cu toată stima

„Concordia“,
societate comercială pe acții.

[1039] 15—

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, să binevoască a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe dinafară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în comerț, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e panterate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserici și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

Gustav Moess, [602] 13—24
fabrică de casse în Sibiu,
strada Poplăcii-mare Nr. 8.

Apel!

Un învățător rom. gr.-or. cu calificățiune pedagogică și purtare morală bună, praxă de 7 ani, examene cu școlarii laudabile în fiecare an, cunoscător în ale muzicii, având destoinicia de a înființa și conduce ori-ce fel de categorie de cor vocal, dorind a se strămuta, respective a se așeza în o astfel de comură care poate servi și ca centru sau cel puțin în apropierea de căile ferate să recomadă în atențiunea on. public. [1295] 3-6

Cei-ce doresc ori-și-ce fel de detaluri în privința aceasta, precum și condițiunile se staveresc reciproc prin următoarea adresă:

„Arpeggio“,

Kossova. (Krassószörénym.)
sau tot sub acest titlu, prin Red. „Foi Poporului“.

Hârtie

pentru
scrierea de model la examen
(Propise)

se află de vânzare la
„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.
100 bucăți 65 cr.

Fabricatele mele

sunt în genere recunoscute de bune și ieftine!

Remontoir-nikel fl. 3.50: remontoir-argint $\frac{800}{1000}$ fl. —; remontoir-anker Spir-al-Brequet 15 bucăți, fl. 10. —; 16 bucăți, 1 cuțioară, calpac de sticlă fl. 12. —. Orologiu deșteptător, anker, luminător. calitatea primă fl. 1.70. Regulator de tras odată pe zi fl. 5.75. Regulator de tras odată în 10 zile fl. 8.50. Catalog ilustrat de oroloage, lanțuri de oroloage, regulatoare, obiecte de aur și argint, până la cea mai fină sortă se trimite franco și gratis. Ce nu convine, se schimbă sau se restituie prețul. [2252] 17-20

Eug. Karecker, fabrică de oroloage.

46. Bregenz (lângă lacul Boden).

Garanță de doi ani.

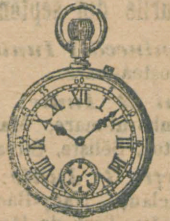
IULIU ERŐS,

str. Cisnădiei 3. SIBIU. str. Cisnădiei 3.

Edificiul băncii „Transilvania“.

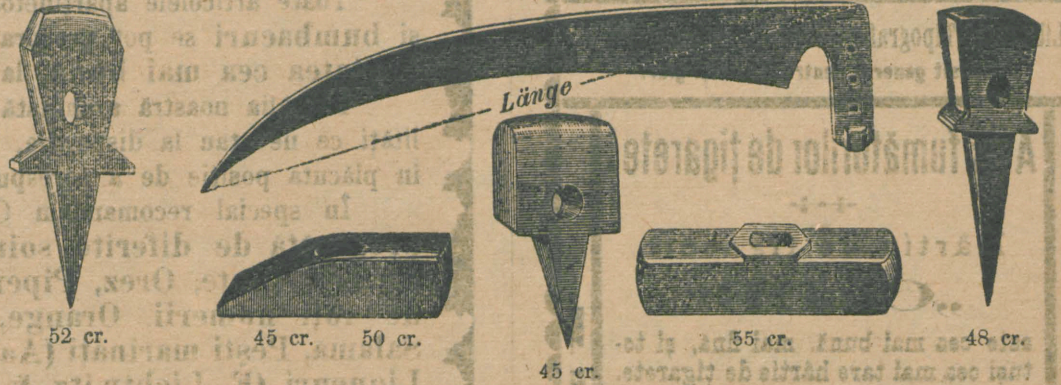

Cel mai ieftin isvor de procurare, cel mai mare deposit în toate soiurile. Oroloage, lanțuri de oroloage, giuvaiere, obiecte de aur și argint, cercei, inele, brățare, lanțuri de gât, broșuri, brățare cu orologiu, garnituri și decoruri de masă în aur și argint curat. [1151] 8-38

Obiecte optice! — Atelier bun de orologer.

Comandele din afara se execută prompt și conștientios.

Coase și unelte de bătut coasele

sub garanță pentru fiecare ținută.

Semnul

C. F. J.

COASE

Semnul

C. F. J.

lungime	70	75	80	85	90 cm.
1 bucată	— .80	— .80	— .80	1.—	1.—

Din cele bătute costă bucată cu 10 cr. mai mult. Prețurile uneltelor de bătut coasele sunt alăturate la figuri.

Coasele și unelte de bătut, cari sunt necorespunzătoare se iau îndărăt, respective se schimbă, chiar și dacă au fost folosite.

Carol F. Jickeli, Sibiu.

La cumpărare de 10 bucăți de coase, o coasă se dă gratis. În un pachet de 5 chlg. măsurat lungimii coaselor, 6-8 bucăți, pentru care portul postal diminuează cu timbrul de fracht și proviziunea este 27 cr. în depărtarea zonei prime, 42 cr. în toate celelalte zone.

Fier în rugi din Hunedoara (Kudsir)

depou bogat asortat.

[1718] 1-

Reparaturi în grabă, bine și ieftin.

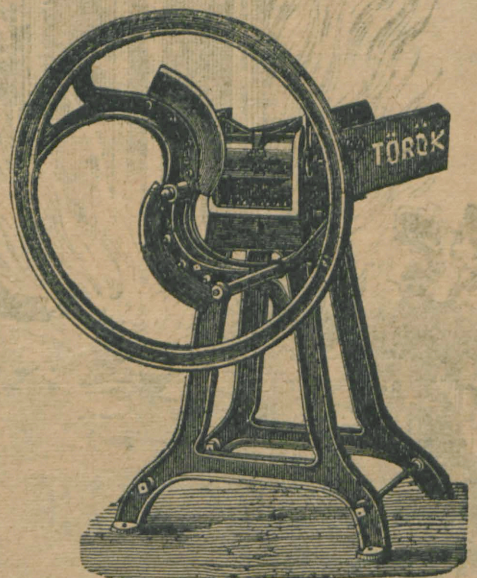
Andrei Török

Fabrică de mașini agricole în Sibiu

recomandă stimaților domni economi fabricatele sale bine cunoscute în țeară și străinătate și de multe-ori premiate.

Tot felul de **pluguri** — pentru mersul ușor și bun al plugurilor mele dau garanță — **mașină de tăiat** de ale lui Haerling și în deosebite mărimi, **teasouri** pentru stoarcerea oleiului, mustului de struguri și de poame, toate de un sistem probat ca bun, **virtej** (găpel) pentru câte 1-4 cai, **mașine de îmblătit** (trierat) de mână, cu virtej, și cu vapori, mașini pentru alegerea grâului în 4 deosebite mărimi, mașină pentru desfacerea **cucuruzului**, **moară pentru păsat**, **pumpe** pentru afunzimi până la 20 metri, **mașini** de séménat și triere, grape și altele:

Mai departe eu port neguțatorie de fer cu un mare magazin de nicovele, foi, mașini pentru șiroafe și pentru găurirea ferului, tinichea (pleu) pentru coperișe, șindile, apoi tot felul de alte instrumente și unele de lipsă faurilor și lăcătarilor, toate de cea mai bună calitate. [314] 15-26

Prețuri ieftine, serviciu solid.

Prețuri ieftine, serviciu solid.

Lista prețurilor ilustrată, gratis și franco.